

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De laudatione funebri. Capvt XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

eademque est cum nuptiali oratione, nisi quod differt tantum tempore, quia perfectis nuptiis hæc recitatur: in reliquis tamen prædictæ orationi penitus respondere videtur, & post nuptias, veluti Hymenæorum loco canitur. Sunt igitur etiam apud Sappho huius formæ dicendi exempla, cum odæ epithalamij inscriptionem habeant. Verum quia carminis, & solutæ orationis non eadem tractatio, sed longè dispar, & diuersa ratio, quoniam sicuti metris, ita etiam mentis notione, & sententijs hæc differunt: hoc pacto hanc itidem orationem commodè tractari posse censeo, si in exordio statim hoc significaueris, alios quidem hymenæum canere consueuisse, nos verò Hymenæi loco orationem habere, non tibijs, aut citharis, neque ædæpol aliquo eiusmodi cantu, sed eorum laudibus, & hymnis, qui patrimonio copulantur.

Post hæc deinceps adducendum erit, quod hominibus existentibus nuptiæ sunt admodum necessariae. Ex his enim vniuersa humani generis conseruatio, propagatioque dependet: & quæcunque alia bona ad nuptias pertinent oratione persequeris.

Deuenies postea ad personas, quæ ad nuptias conuenere, in eisque versantur, & quænam hæc sint, explicabis.

In quo sanè de ipsarum genere, de educatione, de corporum pulchritudine, de ætate, quot fortunæ bona habeant, & quodnam earum studium, officiumque sit, differendum erit. Eas præterea diligentiam, vti matrimonium, atque coniunctio efficeretur, adhibuisse: & quo animo sint nuptiarum causa familiares, itemque alieni, & ciuitas ipsa publicè. Et matrimonium planè omnibus curæ esse, ab omnibusque summo studio coli: & nuptias cuiusmodi frequentis virorum, mulierumque conuentui, & calendarum celebrationi, & ciuitatis solemnibus festis similes existere.

Quemadmodum autem in nuptialibus, post reliqua illud inspicere dignum putamus, vti si ex eadem patria, si ex eodem genere: ita in his quoque eiusmodi orationis partem non minimi faciendam esse censes.

Post laudes verò, & laudationes cohortatio quædam nuptias celebrantibus accedat ad mutuum inter se studium exercendum, ac ad vnum, idemque sentiendum.

Eo maxime autem, quod plurima bona ex huiusmodi concordia, & amore, necessario contingant, ab vniuersali materia, ad singu-

larem, propriamque orationem trahes: videlicet, quod cœcordia omnibus hominibus est bonorum dux, quod ab ea omnibus maxima commoda proueniunt, incredibiles utilitates proficiscuntur, & potissimè matrimonio coniunctis.

Ad quod comprobandum, si à celebri vsu non abhorreere volueris, illud Homeri scite dictum tibi adducendum erit; nullum maius bonum, quam dum vir, & vxor concordēs & idem sentientes, ædes habitent: Quanto ob eam rem inimici dolore, quantaque amici voluptate afficiantur.

Postremò precibus vtēris, vt quam primū liberi procreentur, ac in lucem edantur; quorum nuptias inspicere, Hymenæum canere, & eiusmodi orationum conficiendam materiam, occasionemque rursus habere valeamus.

De laudatione funebri.

CAPVT XII.

Antiquum est orationis genus laudatio funebri, de cuius ritus origine, extat elegans dissertatio apud Dionysium Halicarnassensem.

Vtrum (inquit) Valerius, primus hunc morem apud Romanos instituerit, an institutum à Regibus sequutus fuerit, certo affirmare non possum.

Quod tamen hoc sit Romanorum vetus inuentum, in funere illustrium virorum, virtutes eorum laudari, neque à Grecis primum institutum fuerit, ex communis historia scriptis didici, quæ tam vetustissimi poetæ, quæ celeberrimi historici prodiderunt.

Nam certamina quidem funebria in honorem clarorum virorum gymnica, & equestris, à necessarijs facta tradunt, vt ab Achille in Patrocli, & multò ante ab Hercule, in Pelopis funere.

Hos tamen publicè laudatos nulli prodiderunt, præter Athenienses tragicos, qui ciuitati suæ assentantes, Theseo Argiuos sepelienti hoc quoque fabulose attribuerunt. Scro enim Athenienses legitimis funeris ritibus hanc laudationem funebrem reddiderunt, siue ab alijs qui ad Arremisium, & Salamina, & Platæas pro patria occubuerant, iniuriam duxerint, siue etiam a rebus gestis in campis

Mara-

possem, etiam referrem: sed nec tua fortuna Marathonij: sed ea quoque, quae in campis Marathonij sunt gesta, sexdecim annis Bruti funere sunt posteriora, si modo ab his primis laudes in defunctos cepra sunt dici.

Sed si quis missa facta hac quaestione, quinam primi laudes funebres instituerint, examinare, aut scire voluerit, apud viros mos iste melius se habeat, longè prudentius hunc apud hos, quam apud illos constitutum reperiet: Quia Athenienses videntur eorum causa, qui in bello caesi sepulturae mandantur, orationes funebres instituisse, ex vna tantum virtute, quae in ipsa morte apparuerit, etiam si quis caeteris in rebus fuerit nequior, existimantes viros bonos iudicandos. At Romani omnibus viris claris, siue eorum ductu, auspiciisque bella fuissent confecta, siue in Reip. administratione, & gubernatione, prudentia dedissent consilia, & praecelara edidissent facinora, hunc honorem haberi statuerunt, & non solum ijs, qui in bello cecidissent, sed etiam alijs, quocumque illi finem vitae sortiti fuissent: existimantes ob virtutes totius vitae actae, non solum autem ob gloriosum obitum viris bonis laudes deberi. Haec de origine funebres laudationis.

Extant funebres orationes Gregorij Nazianz. in Basilium, in patrem, & for rem. Aristidis, in Eteoneum. Gregorij Nysseni, in Placidia, & Pulcheriam. Ambrosij, in Theodosium, &c.

Quod vero ad modum attinet, quem idem Dionysius tractat in technicis, ad eadem capita laudationis refertur, quae superius sunt declarata. Addit vero insuper aliquid de mortis genere, & circumstantijs, tum luger, & deplorat, tum lachrymas abstergit, & consolatur, quod plenissime ab Aristide, in funebri laudatione Eteonei praestitum est. Nam post narratas eius virtutes, exclamat suo more *ὦ κύκλοι μὲν ὀφθαλμῶν κεκλεισμένοι τὸ ἀπαντα ἢ ἢ χρόνον. κεφάλῃ δὲ ἢ πρότερον χαρμῆσά τε, ἢ δὲν ὄν κόνει,* &c. quae suo loco reddemus.

Mox inducit Deos, è machina consolantes, *παύσα δὲ τὸ ἀνδρῶποι, Silete homines, nec animi miser est puer, aut vir potius, nec miseratione prosequendus obiter, quod institit, & similia, quae supra panegyrii fertitur: λόγος ἐπιτάφιος.*

Ad hoc genus pertinent epitaphia, quae sunt

laudationes, & lamentationes vno verbo comprehensa, vt

Anicia Phaltonia Probae Consulis uxori, Consulis filiae, Consulum matris, Anicii Probinus V. C. Quaestor, candidatus, deuietus maternis officijs dedicauit. Et,

Vide Briss. in formula.

Parens infelicissimus afflictus praeposteritate naturae, filium hoc tumulto condidit, quem importuna mors ademit, praecipuitque senij baculum, cui iam defessa aetas admitens, per breues annos suos alleuabat, nunc autem mors adsequitur, quam tristes lachrymae deseruerunt.

De gratiarum actione.

CAPVT XIII.

VT in humana Societate, vel habenda, vel referenda gratiae officium est omnino necessarium, sic neq; ratio *χαριστικῶν* in Rhetoricis praetermittenda est: tota autem ferme ex istis locis decurrit. Quale sit beneficium, quam amplum, quam utile, quam expectendum, à quo datum fuerit, à Rege, Principe, duce, viro denique spectabili? Cui concessum: vni, an pluribus: an claro, & nobili, an obiecto, humili, immerito, vel non tam cumulata mensura promerito, quod sapius profitentur modestiae causa, qui gratias agunt. Quo titulo datum? & tractatur saepe per extenuationem meritum, & amplitudinem beneficij. Quando? vel citò, vt amantiùs; vel tardè, vt consideratiùs; vel inter maxima negotia largientis, & angustias recipientis, vt carius. Quomodo? candido, & profuso animo; verbis expressis, onere nullo accipientis, commoditate maxima. Vbi? quo loco, publicòne, an priuato? qua corona spectante, qua luce, qua frequentia hominum, & similia.

Capita gratiarum actionis.

Beneficium vt laudatur.

Partes autem ferme sunt exordium, vel propositio rei, expositio, & exaggeratio beneficij, repromissio beneuolentiae, studij, amoris, obseruantiae, &c. quae facile est in Aufonij diserta sane gratiarum actione, atque in ipsius Ciceronis orationibus, pro M. Marcello & post reditum in Senatu, & ad Quirit agnoscere. Aufon. aperte incipit.

Exordium.

Ago tibi gratias, Imperator Auguste, si deside-

Orationis funebres ari.

Epitaphia.